

Társulati élet

BESZÁMOLÓ KÖZGYŰLÉS

Társulatunk 1994. március 16-án tartotta szokásos évi beszámoló közgyűlését az Eötvös Loránd Tudományegyetem Szabó József termében. A közgyűlésen megjelentek száma 43 volt. Dr. Zámbo László elnök köszöntötte a megjelenteket, majd a közgyűlés egyperces néma felállással tisztelgett a közelmúltban elhunyt dr. Kessler Hubert tiszteletbeli elnök, dr. Horváth Tibor, a Barlangklimatológiai és -terápiai Szakosztály elnöke, Czagányi Józsefné, Herman Ottó és Nagy Flórián a Marcel Loubens Barlangkutató Egyesület tagja emlékének.

Továbbiakban jelenlévők meghallgatták Leél-Össy Szabolcs előterjesztésében a főtitkári beszámolót, valamint a Károly Gábornak, az Ellenőrző Bizottság vezetőjének beszámolóját. Az elhangzottak felett kibontakozó vitában a közgyűlésen résztvevők egységesen szorgalmazták, hogy a Társulatban uralkodó problémák megoldására mielőbb tisztújító küldöttközgyűlést kell összehívni. A vita hevében Eszterhás István és dr. Lénárt

László lemondott elnökségi tagságáról.

A közgyűlés keretében dr. Fodor István, az Érembizottság elnöke érmeket és emléklapokat adott át (lásd alább). Ezt követően idős társulati tagok köszöntésére került sor. Dr. Zámbo László rövid köszöntő keretében gratulált a 70 éves dr. Balázs Dénesnek, dr. Dénes Györgynek, Dr. Leél-Össy Sándornak és Horváth Jánosnak, a 75 éves Szilvássy Gyulának és a 85 éves Hégráth Gyulának.

Végezetül dr. Zámbo László beszámolt a Karszt és Barlang Alapítvány előző időszakban végzett munkájáról és a megítélt támogatásokról adott tájékoztatást. A beszámolót követő vitában felmerült az Alapítvány esetleges megszüntetése és a tőke visszaszámaztatása a Társulathoz. Dr. Zámbo László, mint a Kuratórium elnöke a felvetett javaslatot nem ellenezte, amennyiben a Társulat más módot talál az értékmegőrzésre.

Fleck Nóra

KITÜNTETÉSEK

A Társulat Érembizottságának javaslatára az 1994. március 26.-i beszámoló közgyűlés a karszt és barlangkutató területén kiemelkedő tudományos munkásságért adományozható *Kadić Ottokár-éremmel* tüntette ki

Maucha Lászlót,

okleveles geológust, a Társulat alapító tagját. 1965-től a jósvafői Papp Ferenc Kutatóállomás vezetője, majd a VIIUKI munkatársa. Hosszú időn át a Papp Ferenc Barlangkutató Csoport vezetője, jelenleg is e csoport aktív tagja. Tudományos munkásságát (Bidló Gáborral közösen) a vörösgyag geokémiai tanulmányozásával kezdte. Részletesen tanulmányozta a jósvafői Nagy-Tohonya és Lófej-forrás szivornyás működését.

Jelentős megállapítások (többek között a szivornyaműködés bizonyítása) mellett ez a tanulmány vezette a karsztvíz árapály-jelenségének felismeréséhez, és a litoklázis fluktuáció mérése alapján – annak bizonyításához is. Munkájának fő hangsúlya újabban a karsztos beszivárgás megfigyelésén van. Saját mérései és vizsgálatai alapján elemezte a korábbi beszivárgási elméleteket, és mindezek egybevetésével jelentősen pontosította a beszivárgás számításával kapcsolatos ismereteket.

Részben a beszivárgás-vizsgálatokkal kapcsolatban, – de a cseppkőnövekedés jobb megismerésére is, – vizsgálta a Vass Imre-barlang csepegő vizeit, és ezek kölcsönhatását a cseppkövekkel. Dr. Cser Ferencsel együtt tanulmányozta a karszt-

források kiürülési folyamatait és a helikitek keltezését.

A Társulat érdekében hosszú időn át végzett kimagasló társadalmi munkájáért 1975-ben Herman Ottó-éremmel tüntették ki. Megjelent publikációinak száma megközelíti a hatvanat.

A kollektív feltáró tevékenységért adományozható *Vass Imre-émléklappal* tüntette ki a közgyűlés a **Marcel Loubens Barlangkutató Egyesületet** a Jáspis-barlang feltárásáért.

Fleck Nóra

CHOLNOKY JENŐ KARSZT- ÉS BARLANGKUTATÁSI PÁLYÁZAT

A Magyar Karszt- és Barlangkutató Társulat Elnöksége és a KTM Természetvédelmi Hivatal annak érdekében, hogy elősegítse a Társulat keretében folyó karszt- és barlangkutató tevékenységet, főként a kutató és feltáró munka megfelelő szintű dokumentálását, az elért eredmények összefoglalását, valamint ezek értékelését, Cholnoky Jenőről elnevezett pályázatot ír ki évenként ismétlődően. Az 1993. évi pályázat az előző évekhez hasonlóan csoport és egyéni kategóriában került meghirdetésre.

A pályázatra csoport kategóriában 14, egyéni kategóriában pedig 9, a pályázati kiírásnak megfelelő, értékelhető pályamű érkezett be.

A Bíráló Bizottság a Természetvédelmi Hivatal által rendelkezésre bocsátott keret alapján a csoport kategóriában az alábbi sorrendet állapította meg:

I. díj:	
Bekey Imre Gábor	
Barlangkutató Csoport	92 pont 50 000 Ft
II. díj:	
Plecotus Barlangkutató	
Csoport	77 pont 40 000 Ft
Marcel Loubens	
Barlangkutató Egyesület	75 pont 40 000 Ft
III. díj:	
Alba Regia Barlangkutató	
Csoport	72 pont 30 000 Ft

A Bíráló Bizottság csoport kategóriában adható különdíjakat a

– **Vulkánszeleológiai Kollektívának**, a kiemelkedő dokumentációs munkáért 20 000 Ft

– **Troglonauta Barlangkutató Csoportnak**, a tudományos kutatás terén elért eredményekért és a dokumentációs munkáért 20 000 Ft

– **„Világörökség ajánló anyag”** szerzői kollektívának, a kiemelkedő tudományos dokumentációs összefoglalásért 15 000 Ft

– **MAFC Barlangkutató Csoportnak**, a dokumentációs tevékenységéért 12 000 Ft összeget ítélte oda.

A Bíráló Bizottság tárgyjutalomban részesítette a Bakony Barlangkutató Egyesületet, a Pro Natura Karszt- és Barlangkutató Csoportot és a Heliktit Barlangkutató szakosztályt.

Az egyéni pályázatok kategóriájában

I. díj: Szablyár Péternek az 1987–1993. években készített dokumentációs tevékenységéért: 1987–88. évi központi kutatótábor, 1989. évi világtalálkozó, 1992. évi Kossuth-napok dokumentumai, Barlangkutató emlékkert című munkájáért 20 000 Ft

II. díj: Kraus Sándornak a „Jelentés 1993. évi barlangföldtani munkáimról” és Sásdi Lászlónak, a „Jelentés 1993. évi egyéni barlangkutató munkáimról” c. anyagáért 12 000 - 12 000 Ft

III. díj: Steibel Józsefnek, az „Éves jelentés a bódvaszilasi Dusa-hegyen végzett komplex kutatásaimról” c. anyagáért 8 000 Ft összeget ítélte oda.

A Bíráló Bizottság **Kalicza Tibort**, a „37. Barlangnap-Budapest”, valamint a „Barlangkutató emlékkert” c. videofilmekért 6000 Ft, **Hardy Agnest**, a „Tapolca karsztvízrendszerének vizsgálata” c. dolgozatáért 4000 Ft, **Boa Pétert** a „Klimatológiai és sugárzásmérések a Cserszegtomaji-kútbarlangban” c. dolgozatáért 4000 Ft jutalomban részesítette.

A Bíráló Bizottság **Kocsis Ákost**: „Megfigyelések és kutatási eredmények a Rózsadombi karszterületen”, **Micheller Szilviát**: „A barlangterápia lehetősége és szerepe az obstruktív légzőszervi megbetegedések kezelésében”, **Varga Miklóst**: „Denevérek a Keszthelyi-fennsík barlangjaiban” c. dolgozatát könyvjutalomban részesítette.

Az eredményhirdetésre és díjkiosztásra a Barlangnapon került sor.

A csoport pályázat értékelésének szempontjai és pontszámai az alábbiak voltak:

Csoport	összefoglaló 1-10	feltárás, védelem 0-25	tudományos 0-25	dokumentáció 0-25	csoportélet 0-15	összes pontszám 0-100	helyezés
Acheron Barlangkutató szakosztály	8	20	5	12	7	52	P.jut.
Alba Regia Barlangkutató Csoport	10	20	22	5	15	72	II.dj
Bekey Imre Gábor Barlangkutató Csoport	10	25	25	20	12	92	I.dj
MAFC Barlangkutató Csoport	6	12	8	20	15	61	K.dj
Marcel Loubens Barlangkutató Egyesület	10	25	10	15	15	75	II. dj
Plecotus Barlangkutató Csoport	10	25	15	15	12	77	II. dj
Troglounauta Barlangkutató Csoport	-	22	23	5	-	66	K.dj
Veszprémi Egyetem Barlangkutató Csoport	6	12	8	15	10	51	P.jut.

Fleck Nóra

BARLANGNAP

Az MKBT XXXVIII. Barlangnapját a Tatabányai Barlangkutató Egyesület szervezte 1994. június 24-26. között a MAFC Barlangkutató Csoport társrendezésével, a Gerecse hegységben, Vértestolánán. A háromnapos rendezvényen 269 fő regisztráltatta magát.

A rendezvény második napján került sor a

Marcel Loubens Kupáért folyó barlangi ügyességi verseny lebonyolítására, amelyen a Papp Ferenc Csoport tagjaiból összeállított „Terminátor” csapat bizonyult a legjobbnak. A rendezvény ideje alatt a környék 11 barlangjában összesen 841 fő túrázott.

Fleck Nóra

A SOLYMÁRI BIZOTTSÁG MEGALKULÁSA ÉS ELSŐ ÉVI TEVÉKENYSÉGE

A Solymári-ördöggyök turista jellegű bemutatását a II. világháború előtt a Magyar Barlangkutató Társulat e célból megalakított Solymári Bizottsága kezdeményezte és éveken át végezte. Az azóta eltelt közel 50 év alatt azonban – gazda hiányában – a barlang egyre pusztulóbb állapotba került.

Ezen segítő, a Budapesti Természetvédelmi Igazgatóság – a Természetvédelmi Hivatal Barlangtani Intézetének szakmai irányításával – 1993. őszén a barlangot lezáratta és felújította a Cirkuszig tartó szakasz létesítményeit, a lépcsőket korlással látta el, az onnan a kijáratig (Pipa) vezető útvonalat pedig overállos túrák vezetésére tette alkalmassá (létrák, biztosító kötelek beszerelése).

Ezt a lehetőséget kívánta a Társulat kihasználni és a régi hagyományt felújítva 1994 tavaszától kezdve a barlangot turista jellegű látogatással hasznosítani és karbantartani. E cél érdekében az Elnökség támogatólag jóváhagyta a Solymári Bizottság megalakítását, melynek vezetésével és a

látogatással kapcsolatos engedélyezései, szervezési teendők ellátásával, a látogatási feltételek kidolgozásával Hazslinszky Tamást bízta meg. Ezt követően megkérte a Budapesti Természetvédelmi Igazgatóságtól a hasznosítási engedélyt és 1994. április 30. és október 2. közötti hétvégeken és ünnepnapokon megkezdte az érdeklődő látogatók vezetését.

A nyitást megelőzően – a látogatók könnyebb tájékozódása érdekében – mind Solymárról, mind Nagykovácsiból zöld Ω jelzést festettünk fel.

A látogatók kétféle túra között választhattak:

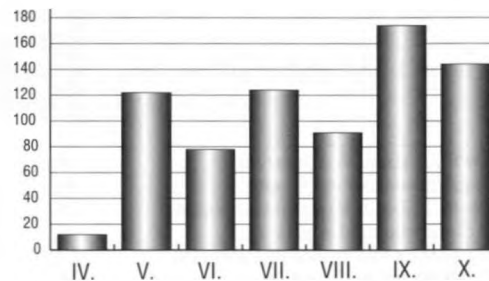
1) Turista túra: a Főbejáratról a Pihenőig, főként lépcsőkön (egy helyen létrán), túraruhában, nehézség nélkül járható útvonal; időtartama fél óra.

2) Overállos túra: a Főbejáratról a turista túra útvonalán, majd annak végpontjától tovább a Cirkuszon, a Labirintuson, a Guanó-termen, a Cseppkő-folyosón, Kulissza-folyosón át a Pipáig (kijárat) vezető túraútvonal; időtartama kb. 1 óra.

A Bizottság eredményesnek mondható első évet

zárt. Összesen 749 látogatót vezettünk le a barlangba, ebből 366-an a turista szakaszt, 383 pedig az overállos szakaszt keresték fel. Havi megoszlásukat a mellékelt grafikon szemlélteti. A kevésbé forgalmas napokon 3, a nagy forgalmú napokon 4-6 túravezetővel tudtuk megoldani a vezetési feladatokat. Kiadtunk egy, a barlang történetét, kialakulását, formakincsét és túraútvonalait ismerető, A/6-os méretű füzetecskét, melyből a látogatói ideny második felében 184 db fogyott.

Hazslinszky Tamás

A Solymári-ördöglyuk látogatóinak havonkénti megoszlása

BARLANGI IDEGENVEZETŐK KÉPZÉSE

A Barlangtani Intézet és a Magyar Karszt- és Barlangkutató Társulat a korábban kidolgozott Magyar Szpeleológiai Oktatási Rendszer keretében – mint már arról korábban is hírt adtunk – 1987. óta évenként megszervezi a Barlangi idegenvezetői tanfolyamokat.

A tanfolyamok helye Aggtelek (2 nap), Lilla-füred (1/2 nap) és Budapest (1 nap), melyek időrendje: 16 óra elmélet (konzultáció), 8 óra vezetési gyakorlat és 3 óra vizsga (írásbeli). A vizsga eredményébe a vezetési gyakorlaton szerzett jegy is beleszámít. A sikeresen vizsgázók barlangi idegenvezetői igazolványt és jelvényt kapnak.

A barlangokkal, keletkezésükkel, kitöltésükkel, élővilágukkal, védelmükkel és üzemeltetésükkel kapcsolatos ismereteket tartalmazó jegyzetet (írta Hazslinszky Tamás és dr. Lénárt László) a hallgatók előre megkapják, hogy az anyaggal a tanfolyam idejéig megismerkedhessenek, mivel a tanfolyam időtartama a teljes tananyag előadását nem teszi lehetővé. Így az elméleti foglalkozások konzultációs jellegűek és csak a súlyponti anyag-részek kerülnek előadásra. Célunk a tanfolyammal az is, hogy a hallgatók minél több hazai idegenforgalmi barlangot tekintsenek meg (Baradla aggteleki- és vörös-tói szakasza, Anna-, Szt. István-, Pál-völgyi-, Szemlő-hegyi-barlang), s ezzel a látókörbővüléssel realisabb alapon tudják értékelni „saját” barlangjukat, s egyáltalán az idegenforgalmi barlangokat.

Sajnálatos, hogy a hivatásos idegenvezetők közel 60%-a hagyta el a tanfolyam elvégzése óta a pályát. A nem hivatásos idegenvezetőknek (MKBT)

az alkalmi vagy időszakos vezetésben van ill. lehet szerepe, de természetesen lehetőségük van főállásuként való elhelyezkedésre is.

A szakmai színvonal további emelése szükségessé teszi továbbképzések tartását is. A résztvevők ezen tájékoztatást kapnak az időközbeni változásokról, valamint konzultáció formájában elmélyítésre kerülnek a legfontosabb ismeretek. A továbbképzés keretében a résztvevők megismerkednek további hazai idegenforgalmi barlangokkal (Abaliget-, Tapolcai-tavas-, Lóczy-, Budai Várbarlang). Az első továbbképzésre 1992. 11. 4-6. között került sor, melyen az 1991-ig végzett és jelenleg is aktív túravezetők vettek részt, és pedig 6 fő az Aggteleki N.P., 2 fő pedig a Bp-i Természetvédelmi Igazgatóság részéről.

Az utóbbi évek egyre romló vizsgastatisztikája

Tanfolyam ideje	részvevők száma	vizsgát tettek száma
1987. 11. 10-13.	9	9
1988. 03. 16-19.	22	22
1988. 11. 16-19.	16	14
1989. 11. 22-25.	9	7
1990. 11. 28-12. 1.	14	10
1991. 03. 13-16.	17	13
1992. 01. 15-18.	14	12
1992. 03. 11-14.	12	11
1993. 03. 17-20.	16	10
1993. 11. 17-20.	17	11
1994. 11. 8-12.	7	6
	153	125

Az eddig megtartott tanfolyamok

	vizsgázott
Aggteleki Nemzeti Park	27
Bükki Nemzeti Park	7
Budapesti Természetvédelmi Igazgatóság	19
MKBT	72

A tanfolyamokon résztvevők a küldő szervezetek szerint

arra készítetett minket, hogy a tanfolyam idejét meghosszabbítsuk, elsősorban a gyakorlat javára (mivel a nem hivatásos idegvezetőknel ezzel volt a legnagyobb gond). Így az 1994. évi tanfolyamot az eddigi 4 nap helyett 5 napos programmal rendeztük meg, s ezt a továbbiakban is folytatjuk.

Hazslinszky Tamás

KÖSZÖNTÉSEK

75. SZÜLETÉSNAPIJA ALKALMÁBÓL NAGY SZERETETTEL KÖSZÖNTJÜK

dr. Szathmáry Sándort,

aki 1919. március 15-én született. Társulatunknak az 1958-as újjáalakításától alapító tagja. 1961-től 1991-ig töltötte be a Számvizsgáló Bizottság elnöki tisztét, melyről egészségi állapotának megromlása miatt kellett lemondania.

A Számvizsgáló Bizottság vezetőjeként nemcsak a megbízatásával járó rendszeres ellenőrzéseket és vizsgálatokat bonyolította le, de vállalta a rendkívüli vizsgálatok elvégzését is. Mint tapasztalt jogász, tevékenyen közreműködött több társulati alapszabály kidolgozásában is. 1986-ban a Társulat közgyűlése a Társulat érdekében hosszú időn át végzett kimagasló társadalmi munkáért adományozható Herman Ottó-éremmel tüntette ki. 1991-ben a közgyűlés a Társulat tiszteletbeli tagjává választotta.

60. SZÜLETÉSNAPIJA ALKALMÁBÓL SZERETETTEL KÖSZÖNTJÜK

Hazslinszky Tamást,

aki 1934. augusztus 14-én született Budapesten. 1964-ben szerzett kertészmérnöki okle-

velet, életpályáját mindenkor alapvetően a természettel való szoros kapcsolata határozta meg, elsősorban a barlangokkal és a felszín alatti vizek témakörével foglalkozott.

Barlangkutató pályafutását az alsó-hegyi barlangok kutatásával kezdi, majd a Budapesti Vörös Meteor Természetbarát Szakosztály alapító tagjaként folytatja ugyanezt a munkát. 1958-ban részt vesz a dr. Kessler Hubert által vezetett albániai vízkutató expedícióban. 1981-től a Környezetvédelmi Intézet Barlangtani osztályának vezetője, 1986-tól nyugdíjba vonulásáig a Természetvédelmi Hivatal Barlangtani és Földtani osztályának főtanácsosa.

Társulatunknak 1958-ban történt újjászerveződésétől alapító tagja, a társulati élet aktív személyisége. 1962-től választmányi póttag, 1964–67 között a havonta megjelenő Tájékoztató szerkesztője, 1963–65 között a Karsztbotanikai Szakosztály vezetője, 1966-tól választmányi tag, 1974-ben titkárrá, 1978-ban főtitkárrá választják. 1986-tól 1991-ig társelnök, 1994 óta a Solymári Bizottság vezetője.

Számos hazai és nemzetközi rendezvény megszervezése és lebonyolítása fűződik nevéhez

(pl. Baradla 150, Nemzetközi Karszthidrológiai Szimpózium, Nemzetközi Lámpaflóra Kollokvium), melyek közül is messze kiemelkedik a Társulatnak igen nagy nemzetközi elismerést és sikert hozó 10. Nemzetközi Szeleológiai Kongresszus megszervezése.

Aktívan részt vett a magyar szeleológiai oktatási rendszer kidolgozásában, ill. az annak részét képező Barlangi Idegenvezetői Tanfolyam és vizsgáztatás megszervezésében és lebonyolításában.

Számtalan társulati kiadvány szerkesztője, szerzője, megindította a Magyarország barlangtérképei c. atlaszszorozatot, valamint az idegenforgalmi barlangok üzemeltetőinek tájékoztatását szolgáló Fényszórá c. kiadványt.

A hazai karszt- és barlangkutató népszerűsítésében és propagálásában nagy jelentőségűek a Hidrológiai Közönyben, az Élet és Tudományban, a Föld és Ég-ben, valamint a Természet Világában megjelent tanulmányai, mindezek mellett több ismeretterjesztő cikke jelent meg a Turista Magazinban is. Társ szerzője és szerkesztője volt az 1987-ben megjelent Barlangtúrák 8 országban című túrakaiúznak. Számos, a Tájak-Korok-Múzeumok sorozatban megjelent barlangismertető füzet szerzője. Szakmai tevékenysége kezdete óta kiemelkedő színvonalú fotográfusi tevékenységet végez, számtalan felvétele tette ismertté barlangjainkat hazai és nemzetközi vonatkozásban.

A Társulat érdekében hosszú időn át végzett kimagasló társadalmi munkáért 1979-ben Herman Ottó-érmet, a 10. Nemzetközi Szeleológiai Kongresszus megszervezéséért 1989-ben MIESZ-díjat kapott.

60. születésnapja alkalmából szeretettel köszöntjük őt, és szívből kívánjuk, hogy még sokáig kamatoztassa tudását a barlangkutató szolgálatában.

Fleck Nóra

60. SZÜLETÉS NAPJA ALKALMÁBÓL SZERETETTEL KÖSZÖNTJÜK

Maucha László

okleveles geológust, Társulatunk alapító tagját, aki 1934. december 23-án Budapesten született.

Már diák korában bekapcsolódott a barlangkutatóba. A Vass Imre-barlang egyik felfedezője és legnagyobb részének első bejárója. Az ÉKME Ásvány- és Földtani Tanszéke, majd a VITUKI Jósvalói Kutatóállomásának (ma Papp Ferenc Kutatóállomás) vezetőjeként sok éven át biztosította a magas szintű kutatómunkát: ő alapozta meg a Kutatóállomás, nemkülönben a Papp Ferenc Barlangkutató Csoport (melynek szintén sokáig volt a vezetője, s ma is szellemi irányítója) tudományos hírnevét. Mióta gyermekei iskoláztatása érdekében visszaköltözött Budapestre, azóta a VITUKI központjában folytatja tudományos munkáját. Több mint 60 publikációt tett közzé.

Jelentős eredményei a karsztos beszivárgáshoz, a szivornyás forrásműködéshez, a karszt és a karsztvíz árapályához és a cseppkövek növekedésének vizsgálatához kapcsolódnak. Mint alapító tag, már 1959-ben a választmány tagja; azóta is rendszeresen a vezetés valamelyik posztján találjuk. Ugyancsak hosszú ideje a Karszt- és Barlangkutató szerkesztőbizottságának tagja, ill. szerkesztője. Társulati munkájáért 1975-ben Herman Ottó-érmet kapott, s most végre megkapta a rég megérdemelt Kadić Ottokár-érmet is.

Szeretettel köszöntjük Maucha Lászlót és kívánjuk, hogy még sok évig jó egészségben tevékenykedjék Társulatunkban és a tudományban!

Gádos Miklós